

Abstrakt

U sýkor z čeledi Paridae byla zjištěna mezidruhová i vnitrodruhová variabilita v reakcích vůči nové a aposematické kořisti. Tato disertační práce se zabývá různými faktory, které mohou přistup k nové a aposematické kořisti u sýkor ovlivňovat. V několika experimentech rozdělených do přiložených prací jsme testovali, jaký vliv na přistup ptačích predátorů k nové a aposematické kořisti mohou mít rozdíly v jejich exploračním chování, neofobii, potravním konzervatismu, personalitě, věku a zkušenosti nebo jejich schopnosti učení a generalizace. U dvou vzdálených populací sýkor koňader (*Parus major*) jsme zjistili stejnou míru exploračního chování a různou míru neofobie. Vyšší míra neofobie u finské populace sýkor však neměla vliv na jejich přistup k nové kořisti. Sýkory koňadry z Finska se však od sýkor koňader z Čech lišily v reakcích vůči aposematické kořisti. Finská populace sýkor napadala aposematickou ruměnici (*Pyrrhocoris apterus*) více než populace sýkor ze středních Čech. Tento rozdíl byl způsoben chybějící zkušeností finské populace s aposematickou kořistí z přírody. Dále nás zajímalo, zda je možné prostřednictvím pozitivní zkušenosti s různou potravou snížit neofobii k nové a aposematické kořisti u mláďat tří druhů sýkor z čeledi Paridae (sýkory koňadry *Parus major*, sýkory uhelníčka *Periparus ater*, sýkory modřinky *Cyanistes caeruleus*). Neofobie vůči nové a aposematické kořisti se snížila u sýkor koňader a také u sýkor uhelníčků, sýkory modřinky však projevovaly stále stejně vysokou míru vrozené opatrnosti vůči nové a aposematické kořisti bez ohledu na jejich předchozí zkušenost. U sýkor koňader pocházejících z linií selektovaných na opačný typ personality jsme zjišťovali, zda má věk jedince a typ personality vliv na přistup k aposematické kořisti. Ukázalo se, že rozdíly v přístupu naivních sýkor koňader k aposematické kořisti jsou u jednotlivých typů osobností v průběhu života konzistentní, mění se však způsob a intenzita projevované reakce. Vysoká míra počáteční opatrnosti u dospělých, z chovů pocházejících jedinců, může být ovlivněna jejich chybějící zkušeností s exploračními podněty nebo/a absencí zkušenosti s nedostatkem potravy. Dále nás zajímalo, jaký vliv může mít iridescentní zbarvení australské plošnice *Tectocoris diophthalmus* na averzivní učení a generalizaci u mláďat a dospělých sýkor koňader. Obě věkové kategorie sýkor se naučily iridescentně zbarvené kořisti vyhýbat a zkušenost generalizovat na jiný iridescentně zbarvený typ této kořisti. Z našich výsledků vyplývá, že iridescentní zbarvení je důležitou součástí výstražné signalizace ploštice. Tato disertační práce svými výsledky přispívá nejen k pochopení psychologie predátorů, jejich mezidruhové i vnitrodruhové variability v reakcích vůči nové a aposematické kořisti, ale také k samotnému pochopení vzniku a evoluce výstražného zbarvení u hmyzu.